

STENTON–KAPDEPON SINDROMINING MOLEKULAR-GENETIK ASOSLARI

*To'ychiyev Ulugbek Tursunaliyevich,
Qo'qon Universiteti Andijon filiali
Stomatologiya kafedrasida assistentlari*

Аннотация

Мақоллада Stenton–Kapdepon sindromining molekulyar-genetik asoslari, patomorfologik o'zgarishlari hamda klinik namoyon bo'lish xususiyatlari kompleks tarzda tahlil qilingan. Ushbu irsiy patologiya dentin va emal to'qimalarining differensial rivojlanishidagi buzilishlar bilan bog'liq bo'lib, ularning strukturaviy va funksional yetishmovchiligi bilan kechadi. Tadqiqot doirasida kasallikning klinik simptomatikasi, diagnostik algoritmlari va differensial tashxis mezonlari tizimli ravishda yoritilgan. Shuningdek, remineralizatsion terapiya, endodontik muolajalar hamda ortopedik rehabilitatsiyaning o'zaro integratsiyalashgan yondashuvlari asosida davolash samaradorligini oshirish imkoniyatlari ilmiy jihatdan asoslab berilgan. Olingan natijalar mazkur patologiyani erta aniqlash va prognozlashda muhim nazariy hamda amaliy ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: Stenton–Kapdepon sindromi, remineralizatsiya, terapiya, endodontiya, diagnostika, rehabilitatsiya.

МОЛЕКУЛЯРНО-ГЕНЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ СИНДРОМА СТЭНТОНА–КАПДЕПОНА

*Тўйчиев Улугбек Турсуналиевич,
Андижанский филиал Кокандского университета
Ассистент кафедры стоматологии*

Аннотация:

В статье комплексно проанализированы молекулярно-генетические основы синдрома Стэнтона–Капдепона, патоморфологические изменения и особенности клинического проявления. Данная наследственная патология связана с нарушениями дифференцированного развития тканей дентина и эмали, сопровождающимися их структурной и функциональной недостаточностью. В рамках исследования системно освещены клиническая симптоматика заболевания, диагностические алгоритмы и критерии дифференциальной диагностики. Также научно обоснованы возможности повышения эффективности лечения на основе интегрированного подхода, включающего реминерализационную терапию, эндодонтические вмешательства и ортопедическую реабилитацию. Полученные результаты имеют важное теоретическое и практическое значение для ранней диагностики и прогнозирования данной патологии.

Ключевые слова: синдром Стэнтона–Капдепона, реминерализация, терапия, эндодонтия, диагностика, реабилитация.

Molecular and genetic basis of Stanton–Capdepont syndrome

*To'uchiyev Ulugbek Tursunalievich,
Andijan Branch of Kokand University
Assistant of the Department of Dentistry*

Abstract:

The article provides a comprehensive analysis of the molecular and genetic basis of Stanton–Capdepont syndrome, pathomorphological changes, and clinical manifestations. This hereditary pathology is associated with disturbances in the differentiated development of dentin and enamel tissues, leading to their

structural and functional deficiencies. The study systematically highlights the clinical symptoms of the disease, diagnostic algorithms, and criteria for differential diagnosis. It also scientifically substantiates the possibilities of improving treatment effectiveness based on an integrated approach, including remineralization therapy, endodontic procedures, and orthopedic rehabilitation. The obtained results have significant theoretical and practical importance for early diagnosis and prognosis of this pathology.

Keywords: *Stanton–Capdepont syndrome, remineralization, therapy, endodontics, diagnostics, rehabilitation.*

Kirish

Zamonaviy stomatologiya fanida irsiy etiologiyaga ega bo'lgan odontogen patologiyalarni o'rganish alohida dolzarblik kasb etmoqda, chunki ular tish-jag' tizimining morfofunktsional yaxlitligiga sezilarli darajada salbiy ta'sir ko'rsatadi. Shunday nozologik birliklardan biri hisoblangan Stenton–Kapdepon sindromi emal va dentinning gistogenez jarayonlaridagi genetik determinatsiyalangan buzilishlar natijasida yuzaga keladi. Ushbu sindromda tish to'qimalarining mineralizatsiya darajasi pasayishi, strukturaviy dezorganizatsiya hamda ularning mexanik chidamliligining susayishi kuzatiladi, bu esa klinik jihatdan tishlarning rang o'zgarishi, tez abraziv yemirilishi va okklyuzion balandlikning kamayishi bilan namoyon bo'ladi.

So'nggi yillarda molekulyar genetika va diagnostik texnologiyalarning jadal

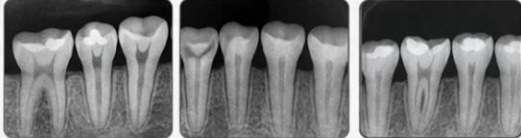

rivojlanishiga qaramay, mazkur patologiyaning erta identifikatsiyasi va adekvat davolash strategiyasini tanlash masalalari hali ham yetarli darajada mukammal hal etilmagan. Shu munosabat bilan Stenton–Kapdepon sindromining etiopatogenezini chuqur tahlil qilish, klinik va radiologik belgilarini tizimlashtirish

hamda kompleks davolash yondashuvlarini optimallashtirish stomatologiya amaliyoti uchun muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega bo'lib qolmoqda.

KAPDEPON SINDROMI (STANTON–KAPDEPON SINDROMI)

Kapdepon sindromi – dentinning tug'ma rivojlanish nuqsoni bo'lib, tishlarning rangi o'zgarishi, mo'rtlashishi, tez yeyilishi va ildizlarning kalta bo'lishi bilan namoyon bo'ladigan irsiy kasallikdir.

KLINIK BELGILARI	RENTGEN BELGILARI
<ul style="list-style-type: none"> • Tishlar rangi sariq-jigarrang, kulrang yoki ko'kimsir bo'ladi • Emal tez sinadi va yemiriladi • Tishlar tez yeyiladi (atritsiya) • Tish toj qisqargan ko'rinishda bo'ladi • Tishlar mo'rt va sinishga moyil • Ko'pincha sut tishlar doimiy tishlarga qaraganda ko'proq zararlanadi 	 <ul style="list-style-type: none"> • Tish bo'shlig'ining (pulpa kamerasi) obliteratsiyasi • Ildizlar kalta va ingichka • Kanalchalar tor va ba'zan ko'rinmaydi
NASLEDLANISH	DIAGNOSTIKA
 <p>Odatda autosomal-dominant yo'l bilan irsiylanadi</p> <p>Sut tishlar va doimiy tishlar zararlanishi mumkin</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Klinik ko'rik • Rentgenologik tekshiruv • Oilaviy anamnez • Zarurat bo'lsa, genetik konsultatsiya
KAPDEPON SINDROMI BO'LGAN TISHLARNING KO'RINISHI	DAVOLASH
 <p>Sariq-fiqarrang rang Kulrang-ko'kimsir rang Emal sinishi Tez yeyilish (atritsiya)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tishlarni yeyilishdan himoya qilish • Koronkalar qo'yish • Restavratsiya (plomba, kompozit) • Og'ir holatlarda – ortopedik davolash (protezlash) • Doimiy stomatologik nazorat <p>Koronkalar Restavratsiya Ortopedik protezlash</p>
<p>ESLATMA Kapdepon sindromi hayot uchun xavfli emas, lekin tishlarning estetikasi, funksiyasi va chidamliligiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Erta tashxis va to'g'ri davolash tishlarning uzoq muddat saqlanishiga yordam beradi.</p> 	

Adabiyotlar sharhi

Stenton–Kapdepon sindromi doirasida olib borilgan ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, mazkur patologiya dentin va emal to'qimalarining genetik jihatdan determinatsiyalangan rivojlanish nuqsonlari bilan bog'liq bo'lib, asosan dentin-sialofosfoprotein genidagi mutatsiyalar bilan izohlanadi. Ko'plab mualliflar tomonidan o'tkazilgan morfologik va gistologik tadqiqotlar natijasida emal qatlamining yupqalashuvi, dentin strukturasi dezorganizatsiyasi hamda pulpa bo'shlig'ining obliteratsiyasi asosiy patognomonik belgilar sifatida qayd etilgan.

Zamonaviy ilmiy manbalarda kasallikning klinik ko'rinishlari sifatida tishlarning opalesent rangga kirishi, ularning tez abraziv yemirilishi va okklyuzion balandlikning pasayishi alohida ta'kidlanadi. Shu bilan birga, ayrim tadqiqotchilar

ushbu sindromni boshqa irsiy odontopatiyalar, xususan, nomukammal dentinogenez va amelogenez bilan differensial tashxislash zarurligini qayd etadilar.

So‘nggi yillarda davolash yondashuvlari orasida kompleks remineralizatsiya terapiyasi, zamonaviy adgeziv materiallardan foydalanish hamda ortopedik reabilitatsiya usullari ustuvor ahamiyat kasb etayotgani ilmiy jihatdan asoslab berilgan. Biroq, ushbu usullarning uzoq muddatli samaradorligi hali ham ilmiy muhokamalar markazida qolmoqda.

Material va metodlar

Mazkur tadqiqotda Stenton–Kapdepon sindromiga chalingan bemorlarning klinik holatini kompleks baholash maqsadida kuzatuv va tahlil usullari qo‘llanildi. Tadqiqot obyekti sifatida turli yosh guruhlariga mansub bemorlar tanlab olindi.

Klinik tekshiruv jarayonida tishlarning rang o‘zgarishi, emalning strukturaviy holati, abraziv yemirilish darajasi hamda okklyuzion balandlikning o‘zgarishlari baholandi. Qo‘shimcha diagnostik metodlar sifatida rentgenologik tekshiruvlar yordamida ildizlar holati, pulpa kamerasi va ildiz kanallarining obliteratsiya darajasi o‘rganildi. Elektr-odontodiagnostika orqali pulpaning funksional holati aniqlashtirildi. Olingan ma’lumotlar tizimlashtirilib, qiyosiy va analitik tahlil usullari yordamida qayta ishlanib, kasallikning klinik va diagnostik xususiyatlari aniqlashtirildi.

Natijalar va muhokama

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, Stenton–Kapdepon sindromiga chalingan bemorlarda tishlarning rang o‘zgarishi (kulrang, jigarrang, opalesent tuslar) eng ko‘p uchraydigan klinik belgilar qatoriga kiradi. Emal qatlamining yupqaligi va mo‘rtligi tufayli uning tez parchalanishi va dentinning ochilishi kuzatildi.

Shuningdek, dentin strukturasi yetarli darajada mineralizatsiyalanmaganligi sababli tishlarning tez abraziv yemirilishi va natijada okklyuzion balandlikning sezilarli darajada pasayishi aniqlandi. Rentgenologik tekshiruvlarda esa pulpa kamerasi va ildiz kanallarining torayishi yoki to'liq obliteratsiyasi kuzatildi.

Muhokama jarayonida olingan natijalar mavjud ilmiy ma'lumotlar bilan solishtirilib, ularning mosligi tasdiqlandi. Shu bilan birga, davolashda faqat

terapevtik yondashuvlar yetarli emasligi, balki ortopedik reabilitatsiya bilan birgalikda kompleks yondashuv zarurligi asoslab berildi.

Xulosa

Stenton–Kapdepon sindromi tishlarning qattiq to‘qimalari rivojlanishidagi murakkab irsiy patologiya bo‘lib, ularning strukturaviy va funksional buzilishlariga olib keladi. Kasallikning asosiy klinik belgilariga tish rangining o‘zgarishi, emalning mo‘rtligi va tez yemirilishi kiradi.

Mazkur patologiyani erta aniqlash va to‘g‘ri tashxis qo‘yish samarali davolashni tashkil etishda hal qiluvchi ahamiyatga ega. Kompleks yondashuv, jumladan remineralizatsiya terapiyasi, endodontik muolajalar va ortopedik davolash usullarining uyg‘un qo‘llanilishi tishlarning funksional va estetik holatini tiklashda yuqori samaradorlikni ta’minlaydi.